

พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา* BUDDHISM AT SRI LANKA

พระครูวิโรจน์อินทคุณ (เอกชัย อินทโชโต), วารีย์ญา ม่วงเกลี้ยง
Phrakruvirojintakun (Akekachai Intrachoto), Wareeya Muangklang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: awareeya@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มุ่งเน้นในการศึกษา 1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเทศศรีลังกา 2. พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกาและ 3. แนวโน้มพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา

ผลจากการศึกษาพบว่า 1. ประเทศศรีลังกา มีทรัพยากรที่มีค่ามาก เป็นดินแดนพุทธศาสนา แต่การต่อสู้กับพวกทมิฬ ยังมีอยู่ไม่ได้ขาดตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน มีหลายศาสนาที่ต้องการแย่งชิงฐานศรัทธาหรือผู้นับถือในศาสนานั้น ๆ 2. พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา ในสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช หลังจากการทำสังคายนา ครั้งที่ 3 พระองค์ได้ทรงจัดส่งสมณทูตประกาศพุทธศาสนา สายที่เดินทางไปศรีลังกา(เกาะสิงหล) มีพระมหินทเถระ เป็นหัวหน้าสาย พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะผู้เป็นสหายของพระเจ้าอโศกมหาราช ศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา ได้มอบถวายมหาเมฆวัน สร้างเป็นวัดชื่อว่า วัดมหาวิหาร จึงเกิดมีพระภิกษุและภิกษุณีเป็นจำนวนมากถือว่าเป็นยุครุ่งเรืองของพุทธศาสนาในยุคนั้น 3. แนวโน้มพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา ต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเมืองที่เกิดจากในประเทศและต่างประเทศล้วนเป็นบ่อทำลายพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา ถ้าผู้นำประเทศมีความนับถือศรัทธาอย่างแท้จริงและเข้าถึงหลักธรรม มีรูปแบบที่ชัดเจนในการทำนุบำรุงพุทธศาสนา ก็จะเกิดความรุ่งเรืองคล้าย ๆ กับประเทศไทย

คำสำคัญ: พุทธศาสนา; ประชาชน; ประเทศศรีลังกา

Abstract

This academic article focused on studies of 1. Basic knowledge about Sri Lanka 2. Buddhism in Sri Lanka and 3. Trends of Buddhism in Sri Lanka

The results of the study were found that 1. Sri Lanka has very valuable resources, is the land of Buddhism, but the fight against the Tamils still exists indefinitely from the past to the present. There are many religions that want to usurp their faith base or followers of that religion 2. Buddhism in Sri Lanka during the reign of King Asoka the Great after the third Sangha council meeting, he sent a nuncio or Samana Thuta to proclaim Buddhism. The line that traveled to Sri Lanka (Sinhala Island) was Phra Mahinda Thera as the head of the line. Lord Devanampiyatissa, a friend of Ashoka the Great had faith in Buddhism, presented Maha Mekhavan to build a monastery called "Wat Maha Viharn", resulting in a large number of monks and nuns. 3. Trends of Buddhism in Sri Lanka requires many factors, whether it be economic, social, political, especially the politics that originated in the country and abroad, are the prosperous period of Buddhism in Sri Lanka. If the country's leaders have true faith and access to the principles of Buddhism, there is a clear pattern of preserving Buddhism, then Buddhism will be prosperous similar to that in Thailand.

Keywords: Buddhism; population; Sri Lanka

บทนำ

ศรีลังกาเป็นดินแดนที่เคยเป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พุทธศาสนาไปสู่รัฐต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัฒนธรรมพุทธจากศรีลังกาจึงมีอิทธิพลต่อวิถีพุทธของชนชาติต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้อย่างมากและในทางกลับกันเมื่อพุทธศาสนาในศรีลังกาประสบปัญหาจนเสื่อมทรามลง คณะสงฆ์จากรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้มีส่วนช่วยฟื้นฟูกิจการพุทธศาสนาในศรีลังกา การศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สมัยอาณาจักรของศรีลังกาจะช่วยให้เข้าใจถึงพัฒนาการของการเผยแผ่พุทธศาสนาในศรีลังกาและภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งดำเนินไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในดินแดนนี้ โดยเฉพาะปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวสิงหลและชาวทมิฬ ซึ่งเกิดขึ้นมาเป็นระยะนานกว่า 2,000 ปี ศรีลังกาถือว่าเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนานิกายเถรวาท (หินยาน) มา

นับตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศกมหาราชทำการสังคายนาพุทธศาสนาครั้งที่ 3 ขึ้น ด้วยความเจริญและความยิ่งใหญ่ของพุทธศาสนาในศรีลังกา ทำให้บ้านเมืองต่าง ๆ ในประเทศไทย จึงเลือกที่จะรับเอาพุทธศาสนาจากศรีลังกาเข้ามาประดิษฐาน ณ บ้านเมืองของตน ทำให้กรอบของความคิด ความเชื่อ และพุทธศิลป์ ดำเนินในแนวทางตามพุทธศาสนาแบบลังกาที่ได้เลือกรับเข้ามา ที่เห็นได้ชัด คือ นับตั้งแต่สมัยทราวดี สุโขทัย ล้านนา อโยธยา (ตอนต้น) และเมื่อสมัยอยุธยาตอนปลาย พุทธศาสนาแบบลังกาได้เกิดความเสื่อมลง มีการปรับรูปแบบแนวคิดจากการผสมความเชื่อแบบพุทธศาสนาลังกากับพุทธศาสนาแบบขอม ซึ่งตกค้างมาตั้งแต่ยุคก่อนหน้า เข้ามาเป็นรูปแบบของตนเองในแง่รูปแบบความคิด ความเชื่อ แต่พุทธศิลป์ยังคงยึดถือตามแบบความยิ่งใหญ่ของลังกา จนมาถึงยุคกรุงรัตนโกสินทร์ที่มีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาแบบลังกาเข้ามาอีกครั้ง จากการอัญเชิญปูชนียวัตถุเข้ามา อาทิ พระพุทธรูป พระบรมสารีริกธาตุ เป็นต้น จนถึงในเวลาต่อมาบทบาทของพุทธศาสนาในลังกาค่อย ๆ ลดอิทธิพลลง และถูกแทนที่ด้วยประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในอินเดีย

ดินแดนไทยกับศรีลังกามีการติดต่อสัมพันธ์ทางด้านพุทธศาสนากันมาอย่างยาวนาน โดยก่อนหน้าพุทธศตวรรษที่ 18 อาจมีการติดต่อสัมพันธ์ทางด้านพุทธศาสนา ระหว่างกันมาแล้ว แต่หลักฐานด้านลายลักษณ์อักษรและพุทธศิลปกรรมยังมีน้อยเกินกว่าจะอธิบายให้เห็นภาพความสัมพันธ์อย่างเป็นรูปธรรม กระทั่งราวพุทธศตวรรษที่ 18 19 อันเป็นระยะเวลาที่ในดินแดนไทยเกิดบ้านเมืองต่าง ๆ ขึ้น ได้แก่ นครศรีธรรมราช สุโขทัย ล้านนา และกรุงศรีอยุธยา ได้พบหลักฐานว่าพุทธศาสนาจากศรีลังกาได้เป็นแกนความเชื่อหลักของบ้านเมืองเหล่านี้ นักวิชาการนิยมเรียกพุทธศาสนาแบบนี้ว่า ลังกาวงศ์ เป็นพุทธศาสนาที่ใช้ภาษาบาลีในการเขียนคัมภีร์ ซึ่งในปัจจุบันได้กำหนดเรียกพุทธศาสนาที่ใช้ภาษาบาลีว่า พุทธศาสนาเถรวาท คนไทยในระบายนั้นมองว่าศรีลังกาเป็นศูนย์กลางความรุ่งเรืองของพุทธศาสนา ก่อให้เกิดการเดินทางไปสืบพุทธศาสนายังศรีลังกา ในที่สุดพุทธศาสนาจากศรีลังกาซึ่งใช้ภาษาบาลีในการเขียนคัมภีร์ได้หยั่งรากลึกถึงบ้านเมืองต่าง ๆ ในดินแดนไทย ก่อเกิดพัฒนาการขึ้นภายในโดยการผสมผสานกับประเพณีความเชื่อดั้งเดิมของแต่ละพื้นที่ ทำให้ดินแดนไทยได้กลายเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าดินแดนอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงศรีอยุธยาราชธานีที่มีอายุยืนนานกว่าศูนย์กลางอื่น ๆ ที่ถือกำเนิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกัน มีอำนาจทางการเมืองการปกครองมากที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีพุทธศาสนาที่รุ่งเรืองที่สุดแห่งหนึ่ง

พระพุทธศาสนาในลังกาทวีปที่แท้จริงเริ่มต้นในรัชกาลพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ (พ.ศ. 236 - 276) ผู้ครองราชย์ ณ เมืองอนูราชปุระ กษัตริย์พระองค์นี้ทรงมีไมตรีสนิทสนมกับพระเจ้าอโศกมหาราช แห่งชมพูทวีป พระเจ้าอโศกทรงส่งพระมหินทเถระ พร้อมด้วย

คณะ (พระภิกษุ 4 รูป สามเณร 1 รูป อุบาสก 1 คน) มาเผยแพร่พระพุทธศาสนาในลังกา ทวีป คณะศาสนทูตได้รับการต้อนรับจากพระมหากษัตริย์และประชาชนลังกาอย่างดียิ่ง พระพุทธศาสนาแพร่หลายอย่างรวดเร็ว มีผู้อุปสมบทมากมาย (วัดญาณเวศวัน, 2565) พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ประเทศศรีลังกาเมื่อ พ.ศ. 236 ในรัชสมัยของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จนพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองอยู่ในลังกา และได้เสื่อมถอยจากลังกา เนื่องจากการเข้ารุกรานของชาติตะวันตก ได้แก่ ฮอลันดา และอังกฤษ ต่อมาภายหลังพุทธศาสนาได้รับการฟื้นฟูอีกครั้ง โดยได้นิมนต์พระสงฆ์ชาวไทยไปเผยแผ่ และในขณะเดียวกันก็ได้เกิดนิยายอมรปุรนิยายจากพระชาวลังกาที่ไปอุปสมบทจากประเทศพม่า และรามัญนิยาย ไปอุปสมบทจากเมืองมอญ พุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรือง และเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมลังกา เป็นศาสนาประจำชาติ มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนลังกามาก (วอนเดอร์ฟูลแพคเกจ, 2565) ความรุ่งเรืองและความเสื่อมของพุทธศาสนาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสถียรภาพทางการเมือง และการอุปถัมภ์ค้ำจุนจากพระเจ้าแผ่นดิน พุทธศาสนาและคณะสงฆ์ในลังกาถูกคุกคามจนสูญหายไปถึงสามครั้ง เนื่องจากการแย่งชิงอำนาจภายในและการรุกรานจากภายนอก ในระยะเวลากว่า 300 ปี ที่ลังกาถูกปกครองโดยชนชาติยุโรป 3 ชาติ มีความพยายามหลายครั้งที่จะทำลายพุทธศาสนาและเปลี่ยนคนพื้นเมืองให้เป็นนิกายศาสนาคริสต์ เหตุการณ์เหล่านี้ รวมทั้งความรู้สึกรังเกียจและหวงแหนในมรดกวัฒนธรรมของตน เป็นแรงผลักดันให้ชาวศรีลังกาส่วนใหญ่รู้สึกถึงความจำเป็นที่จะต้องปกป้องศาสนาของตนอย่างกระตือรือร้น (ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์, 2551)

ด้วยความรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในกรุงศรีอยุธยา เมื่อพุทธศาสนาในศรีลังกาใกล้จะเสื่อมสูญ อันตรงกับช่วงกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กษัตริย์ชาวสิงหลคือพระเจ้ากิตติสิริราชสิงหะจึงส่งราชทูตเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา เพื่อขอพระสงฆ์สยามไปบวชเรียนกุลบุตรในเกาะศรีลังกา ผลจากการดำเนินการครั้งนั้นทำให้พุทธศาสนาจากกรุงศรีอยุธยาเป็นส่วนหนึ่งของพุทธศาสนาในศรีลังกาตราบกระทั่งปัจจุบัน เรียกกันว่า พุทธศาสนาสยามวงศ์"การเผยแผ่พุทธศาสนาสยามวงศ์สู่ศรีลังกาเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า พุทธศาสนาในดินแดนไทยซึ่งมีรากฐานมาจากศรีลังกานั้น แม้จะผ่านการวิวัฒนาการตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ แต่ก็ยังคงเป็นแบบแผนที่ชาวศรีลังกาให้การยอมรับนั้นอาจหมายความว่า แม้กระทั่งสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายล่วงเลยจากจุดเริ่มต้นการรับพุทธศาสนาจากศรีลังกามาหลายร้อยปี แต่ระเบียบแบบแผนประเพณียังคงสืบต่อกันมาไม่ขาด แม้ว่าอาจจะไม่เหมือนเดิมทั้งหมด แต่อย่างน้อยก็คงจะใกล้เคียงกับประเพณีดั้งเดิมของศรีลังกาที่สุดเท่าที่จะหาได้ในยุคนั้นชาวสิงหลจึงเลือกพระสงฆ์กรุงศรีอยุธยาให้ไปบวชกุลบุตรตน (รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง, 2560)

ประเทศไทยและประเทศลังกามีความสัมพันธ์กันมาหลายร้อยปี สืบเนื่องจากการที่ไทยรับนับถือพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์เป็นศาสนาประจำชาติ การติดต่อระหว่างชาติทั้งสองเป็นลักษณะการให้และการตอบแทน กล่าวคือในตอนต้นพุทธศตวรรษที่ 19 ไทยรับนับถือพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์จากลังกา และต่อมาเมื่อทางลังกาเกิดปัญหายุ่งยากทางการเมืองในปลายพุทธศตวรรษที่ 23 หมดสิ้นสมณวงศ์ ฝ่ายไทยได้สนองตอบด้วยการช่วยเหลือก่อตั้งนิคายสยามวงศ์ในลังกา (พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์, 2525)

ผู้เขียนมีความสนใจในเรื่องราวประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา เพราะเมื่อสังเกตแล้ว ศรีลังกา เสมือนหนึ่งเป็นความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนาในประเทศไทยที่มีการสืบทอดมาจากประเทศศรีลังกาถึงแม้ปัจจุบันนี้พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกาจะมีความเฟื่องฟูลดน้อยลงถึงขนาดนั้นก็ยังมีความประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจและน่าเขียนไว้ให้แก่ผู้สนใจต่อไปได้การศึกษาพุทธศาสนานั้นแก่นของพุทธศาสนาเถรวาทจะเน้นในเรื่องของพระธรรมและพระวินัยโดยยึดโยงตัวของพระศาสดาและพระรัตนตรัย กล่าวคือพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์และเน้นในเรื่องของหลักเหตุผลการปฏิบัติที่เชื่อมโยงไปสู่การบรรลุธรรมหรือสามารถพิสูจน์ได้ด้วยตนเองจะไม่ได้เน้นให้เชื่ออย่างเดียวแต่จะเน้นในเรื่องของการปฏิบัติเพื่อตนเองหลุดพ้นและสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเป็นการเผยแผ่ในส่วนของปฏิเวธสังฆธรรมได้

ประเทศศรีลังกาเสมือนว่ามีพุทธศาสนาที่มั่นคงยั่งยืนถ้ากล่าวถึงปัจจุบันเป็นลักษณะแบบนั้นแต่ถ้ามองลงไปลึกๆถึงรากแก่นจริง ๆ แล้วก็อาจจะเหมือนมีสิ่งที่เป็นอุปสรรคหลายอย่างทั้งแนวคิดของคนในชาติที่มีหลายพวกหลายเหล่าอาจจะเรียกว่าคลื่นใต้น้ำหรือสภาพของเศรษฐกิจผู้นำที่มีความแตกต่างหลายอย่างเข้าไปเพราะฉะนั้นผู้เขียนจึงสนใจในเรื่องการเขียนประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกาเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงและเกิดประโยชน์แก่พุทธศาสนาในประเทศไทยด้วยมีความเหมือนและความต่างหรือว่ามีการรื้อฟื้นพุทธศาสนาอย่างไรเชื่อมโยงกับพุทธศาสนาในอดีตอย่างไรผู้อ่านก็อาจจะได้ประโยชน์ไม่มากนักน้อยในส่วนนี้

ประเทศศรีลังกาได้รับวัฒนธรรมประเพณีและพุทธศาสนาส่วนใหญ่มาจากประเทศอินเดีย ซึ่งประเทศอินเดียเป็นประเทศที่ถือได้ว่า เป็นประเทศที่มีความสำคัญในทางพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นที่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของพระพุทธเจ้า เป็นที่แสวงบุญของประชาชนทั่วโลก เช่นเดียวกันประเทศศรีลังกานั้นก็มีพุทธศาสนาไม่ต่างจากประเทศอินเดียเลย ยังคงกลิ่นไอของความรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในอดีต จะสังเกตได้ว่าถ้าผู้ใดเคยไปประเทศศรีลังกาแล้ว จะได้เห็นความศรัทธาในพุทธศาสนาซึ่งไม่มีวันเสื่อมคลาย ถึงแม้ว่าพระพุทธองค์จะเสด็จดับขันธปรินิพพานไปนานแล้วก็ตามที ฉะนั้นแล้วจึง

ควรจดจำและประพจน์ปฏิบัติตามชาวพุทธในศรีลังกาเพื่อเป็นการช่วยสืบทอดบรรพบุรุษศาสนาให้อยู่ครบถ้วนถึงห้าพันปี

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเทศศรีลังกา

ประเทศศรีลังกาตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียใต้ มีลักษณะเป็นเกาะรูปหยดน้ำ ตั้งอยู่ทางใต้ของประเทศอินเดีย ช่องแคบที่ขวางกั้นมีส่วนที่แคบที่สุดเพียง 22 กิโลเมตร จึงไม่เป็นอุปสรรคในการอพยพของผู้คนจากตอนใต้ของอินเดียที่จะเข้ามาตั้งหลักแหล่งในศรีลังกา ดังปรากฏหลักฐานการเข้ามาอยู่อาศัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยเริ่มก่อตั้งอาณาจักร ตลอดจนการรุกรานของกองทัพจากอาณาจักรต่าง ๆ ในอินเดียได้เกือบทุกช่วงเวลา ลักษณะภูมิประเทศของศรีลังกามีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ บริเวณตอนกลางค่อนข้างลงไปทางใต้จะเป็นเทือกเขาสูงสลับที่ราบสูง ในเขตนี้จะปกคลุมด้วยป่าฝนชื้นหนาที่บอบ ในขณะที่ยกกลางตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นที่ดอนและแห้งแล้ง ภาคเหนือเป็นที่ราบกว้างใหญ่ ส่วนรอบเกาะเป็นที่ราบชายฝั่ง เกาะนี้ตั้งอยู่ในมหาสมุทรอินเดียเหนือเส้นศูนย์สูตรเล็กน้อย จึงได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผลให้มีฝนตกชุกเกือบตลอดปี การเพาะปลูกได้ผลดียกเว้นในเขตแห้งแล้ง แต่การที่ระดับความสูงของพื้นที่บนเกาะมีความแตกต่างกันมาก เป็นผลให้แม่น้ำสายต่างๆ ที่มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาสูงตอนกลางของเกาะไหลผ่านลงทะเลอย่างรวดเร็วยกเว้นแม่น้ำสายหลัก เช่น แม่น้ำมหาเวลลิงกา ด้วยสภาพภูมิประเทศเช่นนี้ เมื่อมีการก่อตั้งอาณาจักรและประชากรเพิ่มจำนวนหนาแน่นขึ้น ความจำเป็นเรื่องการบริหารจัดการน้ำจึงเป็นภารกิจหลักของผู้นำ กษัตริย์ศรีลังกาหลายพระองค์สามารถจัดระบบชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ

การที่ศรีลังกาเป็นเกาะตั้งอยู่ใกล้อินเดีย และยังอยู่ในเส้นทางการค้าทางเรือที่สำคัญระหว่างตะวันตกคืออาหรับ กรีกโรมันและยุโรป กับตะวันออกคือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน จึงทำให้เกิดเมืองท่าขึ้นโดยรอบเกาะ เช่น ตรินโคมาลีทางตะวันออกเฉียงเหนือ กัลเลทางใต้ เนกอมโบและโคลัมโบทางตะวันตก ประกอบกับศรีลังกามีทรัพยากรที่มีค่าหลายชนิด เช่น ทองแดง อัญมณี ไข่มุก เครื่องเทศและผลผลิตของป่า จึงยิ่งทำให้การค้าระหว่างประเทศของศรีลังกาขยายตัวส่งผลดีด้านเศรษฐกิจ แต่ขณะเดียวกันก็เกิดผลเสียที่ร้ายแรง เพราะต่างชาติทั้งเอเชียและยุโรป พยายามรุกรานและยึดครองศรีลังกาตลอดมา

ผู้เขียนได้เคยไปลงพื้นที่ในฐานะผู้แสวงบุญคนหนึ่งสัมผัสได้ว่า ศรีลังกามีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติอย่างมากมาย เช่น การรักษาป่าหรือ สัตว์ป่ามีกฎหมายค่อนข้างรัดกุม ยุคหลังมีคมนาคมที่สะดวกสบายมากขึ้น เป็นที่รองรับนักท่องเที่ยวและผู้

แสงบุญได้มาก อีกทั้งยังมีการจัดเทศกาลต่างๆที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศศรีลังกาอีก ผู้เขียนขอยกตัวอย่างดังนี้

1. เทศกาลแห่พระเขี้ยวแก้วจัดขึ้นที่เมืองกัณฏิหรือแคนดี ในช่วงเวลาวันที่ 1-4 สิงหาคมของทุกปี โดยจะเป็นการเฉลิมฉลองทางพุทธศาสนาที่มีความยิ่งใหญ่มากที่สุดที่ศรีลังกา

2. เทศกาลวันวิสาขบูชา(ประเทศไทยก็มีการระลึกถึงคุณพระพุทธรเจ้าเช่นกัน แตกต่างเพียงรูปแบบการบูชาเท่านั้น)ถือว่าเป็นเทศกาลของวันสำคัญทางพุทธศาสนา ซึ่งเฉลิมฉลองการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานของพระพุทธรเจ้า ซึ่งเกิดขึ้นตรงกับวันเดียวกัน จัดขึ้นในช่วงประมาณกลางเดือนพฤษภาคม โดยในช่วงเวลาของเทศกาลนั้นจะมีการตกแต่งเมืองให้เต็มไปด้วยโคมไฟที่มีความสวยงามเป็นอย่างยิ่ง

3. เทศกาลอิตทิฏฐี เป็นอีกหนึ่งในเทศกาลที่มีความแตกต่าง เพราะเป็นเทศกาลสำคัญของศาสนาอิสลาม โดยเป็นการเฉลิมฉลองการออกศีลอด โดยชาวมุสลิมจะสวมเสื้อผ้าใหม่ เพื่อไปมัสยิด และมีการบริจาคทาน ซึ่งบรรยากาศของเทศกาลนี้จะมี ความคึกคักและมีสีสันเป็นอย่างยิ่ง เป็นต้น และหลาย ๆ เทศกาลล้วนแวดล้อมเอกลักษณ์ความเป็น พื้นถิ่นโบราณของชาวศรีลังกาผสมผสานของการละเล่นสมัยใหม่เป็นการต้อนรับแขกบ้าน แขกเมืองที่มาเยือนได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าประเทศศรีลังกานั้นมีการต่อสู้กับพวกทมิฬอยู่ไม่ได้ขาดตั้งแต่อดีตมา จนถึงปัจจุบันเพราะถึงแม้จะดูเหมือนจะมีพุทธศาสนามั่นคงแต่มองลึกลงไปก็ยังมีอีกหลาย ศาสนาที่ต้องการแย่งชิงฐานศรัทธาหรือ ผู้นับถือในศาสนานั้น ๆ เพื่อเข้าไปในศาสนาหรือ ลัทธิของตน ถ้าเรียกภาษาชาวบ้าน ก็คือมี คลื่นใต้น้ำ ซึ่งเรื่องประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ของประเทศศรีลังกา มีความลึกซึ้งมากทีเดียว เหมือนดังพุทธศาสนาอยู่ใน วงล้อมของลัทธิหรือศาสนาอื่น ๆ ด้านประชากรของ ศรีลังกา มีประชากรประกอบด้วยชาว สิงหล 74%, ชาวมุสลิม 18%, ชาวมัวร์ 7%, ชาวศรีลังกานับถือศาสนาพุทธนิกายานประมาณ 70%, ศาสนาฮินดู 15%, ศาสนาอิสลาม 7% และศาสนาคริสต์ 7% ชาวมุสลิมส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ บางส่วนนับถือศาสนาคริสต์ ชาวมุสลิมส่วนใหญ่ นับถือศาสนาฮินดู อีกส่วน หนึ่งนับถือศาสนาคริสต์ ส่วนชาวมัวร์ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม /ชาวมุสลิมเริ่มเข้ามาตั้ง หลักร้างบนเกาะลังกาเมื่อประมาณ 1,000 ปีก่อนคริสตกาล พวกเขาได้ก่อตั้งอาณาจักร หลายแห่งขึ้นบนเกาะนี้ และรับเอาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติตั้งแต่ศตวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล/ศรีลังกาเป็นประเทศเป็นเกาะเล็กๆแต่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาแล้ว โดยเฉพาะเรื่องพุทธศาสนาซึ่งชาวมุสลิมหรือศรีลังกาเองมีความเคารพนับถือเป็นส่วนใหญ่ และยังมีประวัติศาสตร์ที่บันทึกไว้เกี่ยวกับสยามวงศ์ที่มีการเผยแผ่พุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

พุทธศาสนาในประเทศไทยศรีลังกา

พุทธศาสนาเข้ามาสู่ลังกา หลังจากนั้นพุทธศาสนาเข้าไปสู่ประเทศศรีลังกาในสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช หลังจากการทำสังคายนาครั้งที่ 3 พระเจ้าอโศกมหาราชได้ทรงจัดส่งสมณทูตออกไปประกาศพุทธศาสนายังนานาประเทศ สายที่เดินทางไปศรีลังกา (เกาะสิงหล) มีพระมหินทเถระ เป็นหัวหน้าสาย มีภิกษุอื่นอีก 4 รูป สุมณสามเณร และอุบาสกอีก 1 ท่านเป็นคณะเดินทางไปพร้อมกัน พระมหินทเถระรูปนี้เป็นโอรสของพระเจ้าอโศกมหาราช ยังมีน้องสาวอีกองค์หนึ่งได้บวชเป็นภิกษุณีชื่อว่า พระสังฆมิตตาเถรี และพระเถรีรูปนี้เป็นมารดาของสุมณสามเณร ซึ่งได้เดินทางร่วมไปกับพระมหินทเถระในครั้งนี้ด้วย (Manorama, 1996) พุทธศาสนาได้รุ่งเรืองจากอินเดียสู่ศรีลังกา ประมาณ พ.ศ. 236 พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะผู้เป็นสหายของพระเจ้าอโศกมหาราช (ชื่อเดิม ติสสะ แต่มีคำว่าเทวานัมปิยะ เพราะเป็นที่รักของพวกเทวดา,ตามประวัติที่อยู่ในคัมภีร์) ทรงศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา ได้มอบถวายมหาเมฆวัน สร้างเป็นวัดชื่อว่า วัดมหาวิหาร ถวายพุทธศาสนาในยุคนี้ เป็นพุทธศาสนาแบบเถรวาท ต่อมา พระนางอนุสาเทวี พร้อมด้วยบริวารจำนวนมาก ต้องการจะอุปสมบทบ้าง พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะจึงทรงส่งคณะทูตไปสู่ราชสำนักของพระเจ้าอโศก ทูลขอพระนางสังฆมิตตาเถรี และกิงพระศรีมหาโพธิ์ ด้านทักษิณมาสู่ลังกาทวีป และพระนางสังฆมิตตาเถรีเป็นอุปัชฌาย์ บรรพชาอุปสมบทแก่สตรีชาวลังกาได้ตั้งคณะภิกษุณีขึ้นในลังกา (ปิยนารถ บุนนาค, 2534) เป็นที่มาของการบวชผู้หญิงเป็นภิกษุณีซึ่งปัจจุบันนี้ยังมีอยู่ในศรีลังกา แม้กระทั่งผู้หญิงที่มีศรัทธาต้องการจะอุปสมบทเป็นภิกษุณีก็ต้องเดินทางไปประเทศศรีลังกาจึงจะสามารถอุปสมบทเป็นภิกษุณีได้ เพราะพุทธศาสนาจะดำรงอยู่ได้จำเป็นต้องอาศัยพุทธบริษัท 4 ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

ลำดับเหตุการณ์ของพุทธศาสนาในศรีลังกา

ประเทศศรีลังกาในสมัยที่พระเจ้าอโศกมหาราชส่งสมณทูตมาเผยแผ่พุทธศาสนา นั้น มีพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ เป็นพระเจ้าแผ่นดินปกครอง ความจริงแล้วพระองค์เคยได้ทราบข่าวพุทธศาสนามาก่อน โดยทรงติดต่อใกล้ชิดกับพระเจ้าอโศก คือพระเจ้าอโศกทรงเป็นอภิเษกสหาย (เป็นสหายกันแต่ไม่เคยได้ทรงพบหน้ากัน) กับพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะมาก่อน พระเจ้าอโศกมหาราชก็ทรงชักชวนให้เข้ามานับถือพุทธศาสนา ครั้นทรงทราบว่าพระมหินทเถระลงไปประกาศพุทธศาสนาในดินแดนของพระองค์ หลังจากที่ได้พบพระเถระแล้ว ก็ทรงพระปิติโสมนัส ทรงประกาศองค์เป็นพุทธมามกะ ทรงให้การอุปถัมภ์พระเถระเป็นอย่างดี ในการมาครั้งนี้มีผู้ได้ฟังธรรมจากพระเถระเป็นจำนวนมาก พุทธศาสนาได้

ประดิษฐานตั้งมั่นในลังกาทวีปนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ประมาณศตวรรษที่ 3 ในสมัยของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะนี้เอง ได้ส่งคณะทูตไปทูลขอถึงพระศรีมหาโพธิ์ และพระบรมธาตุจากอินเดีย ทรงให้จัดการปลูกพระศรีมหาโพธิ์ในเมืองอนูราธบุรี ได้ทรงสร้างมหาวิหารและอุปัฏฐากเจดีย์ อันเป็นพระเจดีย์องค์แรกในลังกา หลังจากรัชสมัยของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะแล้ว ลังกาเปลี่ยนผู้ปกครองบ้านเมืองเกิดความสับสนวุ่นวายอยู่เกือบร้อยปี จนกระทั่งมาถึงสมัยของพระเจ้าภูฏคามินีอภัย ทรงกู้ราชบัลลังก์คืนมาได้ พระองค์ทรงมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ทรงทำนุบำรุงพระสงฆ์และทรงสร้างวัดและสถูปอีกหลายแห่ง เช่น โลหปราสาท และมหาสถูป ในเมืองอนูราธบุรี

ต่อมาถึงสมัยของพระเจ้าภูฏคามินีอภัย พุทธศาสนาเกิดความปั่นป่วนอยู่ชั่วระยะหนึ่ง เพราะเหตุการณ์บ้านการเมืองไม่สงบ พระเถระในลังกาได้ร่วมกันชำระทำสังคายนาครั้งที่ 5 ขึ้น พระเจ้าภูฏคามินีอภัยได้ทรงสร้างวิหารชื่อว่า อภัยคีรีวิหาร ถวายพระมหาติสสะเถระ ซึ่งต่อมาคณะสงฆ์ในฝ่ายอภัยคีรีวิหารก็มีความเห็นแตกต่างจากฝ่ายมหาวิหาร จนเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกใน วงการคณะสงฆ์ศรีลังกา

ความแตกแยกของสงฆ์ 2 ฝ่าย

1. คณะสงฆ์มหาวิหาร คณะสงฆ์ฝ่ายนี้เป็นพวกหัวอนุรักษ์นิยม (Conservative) เป็นพวกที่เคร่งในการประพฤติปฏิบัติ สามารถรักษาความบริสุทธิ์หลักคำสอนพระธรรมวินัยในนิกายฝ่ายเถรวาทไว้ได้อย่างสมบูรณ์

2. คณะสงฆ์อภัยคีรีวิหาร คณะฝ่ายนี้เป็นพวกหัวเสรีนิยมก้าวหน้า (Modernism) ไม่มีความรังเกียจภิกษุต่างนิกาย ยินดีรับเอาความคิดเห็นของต่างนิกายเข้ามา เมื่อมีมหายานเกิดขึ้นแล้ว คณะอภัยคีรีจึงเป็นศูนย์กลางของมหายานในลังกาด้วย

สรุปได้ว่า พุทธศาสนาจากศรีลังกาส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อสังคมไทย ไม่เพียงแต่ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นพิธีกรรมเท่านั้น หากแต่ศิลปกรรมหรือพุทธศิลป์ก็ได้รับผลกระทบด้วย รวากับว่าถนนทุกสายของงานพุทธศิลป์ไทยในระยะเวลาหนึ่งได้มุ่งหน้าสู่ศรีลังกา สิ่งดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากมุมมองว่าศรีลังกาเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนา ความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนาในศรีลังกาที่ตกทอดให้รับทราบได้ในปัจจุบันย่อมศึกษาได้จาก คัมภีร์และเอกสารที่แต่งขึ้นโดยพระภิกษุสำนักมหาวิหารเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะคัมภีร์มหาวงศ์ที่ถือเป็นคู่มือการศึกษาประวัติศาสตร์พุทธศาสนาและประวัติศาสตร์บ้านเมืองยุคโบราณ ซึ่งบางเรื่องอาจจะแตกต่างไปจากความเชื่อของพุทธศาสนาสำนักอื่นก็ได้ (รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง, 2560) พุทธศาสนาเถรวาทเราจึงเหมือนอาศัยประเทศศรีลังกาและประเทศศรีลังกาเองก็ได้อาศัยประเทศไทยเหมือนกัน จึงได้ชื่อว่า มีความเกี่ยวเนื่องด้วยหลักธรรม

หลักวินัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเถรวาทเหมือนกัน ผู้เขียนจึงได้เรียบเรียงความเป็นมาของการศึกษาคัมภีร์ทางพุทธศาสนาที่มีบ่อเกิดมาจากประเทศศรีลังกาดังนี้

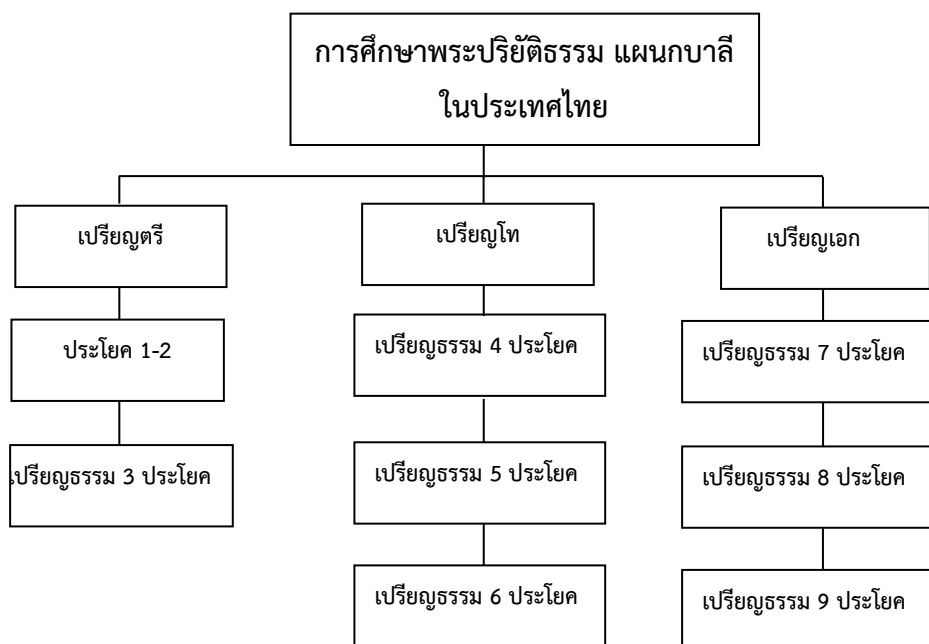
ความสำคัญของการศึกษาในศรีลังกา เชื่อมโยงการศึกษาคณะสงฆ์ไทย

พระพุทโธชาจารย์ หลังจากเดินทางไปถึงลังกาแล้วก็ได้เข้าพักอยู่กับคณะสงฆ์ฝ่ายมหาวีหาร ท่านได้ถูกทดสอบสัมภาษณ์ความรู้หลายอย่าง จากอธิการสงฆ์แห่งมหาวีหาร และสุดท้ายหนังสือที่ท่านแตงนับเป็นเพชรน้ำเอกในวงการของพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทก็คือหนังสือ ปกรณ์วิเสสวิสุทธิมรรค หรือเรียกสั้น ๆ ว่า หนังสือวิสุทธิมรรค เป็นการย่อความในพระไตรปิฎกไว้ทั้งหมด คือย่อเรื่อง ศีล สมาธิ และปัญญา ไว้ในเล่มเดียวกัน

แต่ก่อนที่จะมาถึงการแต่งคัมภีร์วิสุทธิมรรค ก็ได้มีคณาจารย์ท่านหนึ่งเป็นของฝ่ายอุภัยคีรีวิหาร ชื่อว่า อุปติสสะ ท่านได้เขียนคัมภีร์ไว้หนึ่งเล่มแล้วชื่อว่า วิมุตติมรรค เนื้อความของคัมภีร์ไม่ค่อยมีความแตกต่างไปจากวิสุทธิมรรคมากนัก มีความเป็นไปได้สูงที่พระพุทโธชาจารย์จะได้แนวความคิดจากปกรณ์วิมุตติมรรคก็เป็นได้ และหนังสือวิสุทธิมรรคก็ได้รับความไว้วางใจจากคณะสงฆ์ฝ่ายมหาวีหาร ว่าเป็นหนังสือที่ดีที่สุดเท่าที่โลกพุทธศาสนาฝ่ายหินยานหรือเถรวาทมีอยู่ พระพุทโธชาจารย์จึงได้รับความไว้วางใจให้ชำระวรรณกรรมภาษาบาลีทั้งหมด โดยถ่ายทอดจากภาษาสิงหลเป็นภาษามคธ เช่น สมันตปาสาทิกา กังขาวิตรณี ปปัญจสูทนี มโนรถปुरुณี สารัตถปกาสินี ธัมมปัทฏฐกถา เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยก็ใช้หลักสูตรเหล่านี้ในการวัดผลความรู้เปรียญธรรม ตั้งแต่ชั้นประโยค 1-2 ถึง ป.ธ.9 โดยแบ่งหลักสูตรเปรียญธรรม โดยเฉพาะเปรียญเอก (ป.ธ.7-ป.ธ.9) ดังนี้

1. ป.ธ.7 ใช้ตำรามังคลัตถทีปนิภาค 1 และตำราสมันตปาสาทิกา ภาคที่ 1-2
2. ป.ธ.8 ใช้ตำราสมันตปาสาทิกาภาค 1 และคัมภีร์วิสุทธิมรรค 1-2
3. ป.ธ.9 ใช้คัมภีร์วิสุทธิมรรค และตำราอภิธัมมัตถวินิฉาย (แม่กองบาลี

สนามหลวง, 2553)

ภาพที่ 1 โครงสร้างเปรียญธรรมสนามหลวงในประเทศไทย

หลักสูตรการเรียนการสอนเหล่านี้ยึดโยงหลักของพระพุทธโฆษาจารย์ที่ได้แต่งคัมภีร์วิสุทธิมรรคหรือคัมภีร์อื่น ๆ ที่มีคุณูปการให้การศึกษาคณะสงฆ์ไทยได้นำมาประกอบการเรียนการสอนและนำไปสู่การเผยแผ่พุทธศาสนาต่อไปได้ แต่ด้วยประเทศศรีลังกามีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือ ภัยที่อยู่รอบพุทธศาสนา จึงทำให้พุทธศาสนาในศรีลังกาอาจจะดูไม่รุ่งเรืองเท่าประเทศไทยนัก แต่อย่างไรก็ตามทุกสิ่งล้วนอนิจจัง! มีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป และกลับสู่สภาพเดิมเป็นปกติ

ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 การศึกษาอภิธรรมเจริญมากในลังกา และต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 13 ลังกาย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่ โปโลนนรุวะ หรือ ปุรัตติปุระ ที่นี้จึงกลายเป็นศูนย์พุทธศาสนาอีกแห่งหนึ่ง พุทธศาสนาเริ่มวิปริตผิดแผกแตกต่างกันมากขึ้น และในระยะสมัยพุทธศตวรรษที่ 12 ถึง 17 บ้านเมืองเดือดร้อนวุ่นวายเพราะการเมืองบ่อย ๆ ทำให้พุทธศาสนานับปวน และภิกษุณีสงฆ์ก็พลอยสูญสิ้นลงไปด้วย (พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตตยาโณ), 2528)

แนวโน้มพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา

ถึงแม้พุทธศาสนาในประเทศศรีลังกาจะมีความรุ่งเรืองในยุคก่อนคือในยุคของพระเจ้าอโศกมหาราชประมาณ พ.ศ. 236 ซึ่งในขณะนั้นพระเจ้าอโศกได้ทรงพระโสมพะและพระอุตตระมาเผยแผ่พุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิคือประเทศไทย ทำให้ชาวสิงหลเป็นชาวพุทธที่มั่นคงตั้งแต่นั้นซึ่งประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงการปกครองที่มีกษัตริย์นับถือพุทธศาสนา ถึงการนั้นประชาชนที่อพยพเข้ามาสู่ประเทศศรีลังกาในเกาะก็ยังมีศัตรูที่รบราฆ่าฟันกันโดยตลอดหรือจะเรียกว่าชาวหมีหมีถึง 11.2% ของชาวศรีลังกาทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีพวกมัวส์คือชาวหมีพม่าสำหรับที่นับถือศาสนาอิสลามมีประชากรในศรีลังกาประมาณ 9.2% ซึ่งพวกนี้สามารถอยู่ร่วมกับชาวศรีลังกาได้อย่างดี ถึงแม้ปัจจุบันนี้ถึงแม้ศรีลังกาจะมีเอกราช แต่ก็ยังโดนรุกรานจากศัตรูภายนอกมาเป็นเวลานานหลายสิบปีความรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในศรีลังกามีคนศรัทธาเคารพนับถือกันโดยตลอด

แต่แนวโน้มที่จะเป็นไปนั้นก็ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเมืองที่เป็นบ่อทำลายพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา ถ้าผู้นำประเทศมีความนับถือศรัทธาอย่างแท้จริงและเข้าถึงหลักธรรม มีรูปแบบที่ชัดเจนในการทำนุบำรุงพุทธศาสนา เพราะกษัตริย์ศรีลังกาได้นำหลักธรรมะในพุทธศาสนามาใช้เป็นหลักในการปกครองอาณาจักรและประชาชนทั้งนี้ชาวสิงหลมีความเชื่อว่าความมั่งคั่งบริบูรณ์ของอาณาจักรขึ้นอยู่กับกษัตริย์ผู้ทรงคุณธรรม (ชูศักดิ์ ทิพเกสร, 2508)

ก็จะเกิดความรุ่งเรืองคล้ายๆกับประเทศไทย แต่ถ้าหากมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านกระทบหรือทำให้ศรัทธาอันคลอนอาจจะเป็นเหมือนประเทศอินโดนีเซียซึ่งเหลือเฉพาะสถูปหรือเจดีย์ที่เป็นเครื่องหมายของพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะฉะนั้น ปัจจัยสำคัญก็คือพุทธศาสนิกชนที่นับถือพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ตั้งบริษัทแรกคือพุทธบริษัทที่ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นผู้รักษาพุทธศาสนาปกป้องและทำนุบำรุงให้เป็นไปได้ยืนยงอยู่ได้

สรุป

ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมศรีลังกามีรากฐานจากพุทธศาสนา แต่ความเจริญหรือความเสื่อมของอาณาจักรล้วนมาจากบทบาทของกษัตริย์ และมีความเกี่ยวข้องจากภายนอกเป็นปัจจัยเสริมมาโดยตลอดดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามพุทธศาสนาในโลกนี้ถ้ากล่าวถึงพุทธศาสนาสายเถรวาท (หินยาน) แล้วต้องนึกถึงประเทศศรีลังกาเพราะมีการสืบทอดตำนานของคัมภีร์ทางพุทธศาสนามากมายและเป็นบ่อเกิดของการเกิดการยังศรัทธาให้เกิดแก่กษัตริย์ในยุคก่อน รวมไปถึงการรักษ์ป่า การรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มี

อยู่ไม่ได้สูญเสียไปจากประเทศศรีลังกา ฉะนั้นการรักษาพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกานั้นผู้ที่มิชอบทาทอย่างมากที่สุดคือผู้นำประเทศที่เป็นผู้กำหนดนโยบายที่นำนโยบายพุทธศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติมาใช้กับชนในชาติได้ ก็จะทำให้พุทธศาสนารุ่งเรืองอีกได้ ถึงแม้จะมีการรุกรานจากต่างประเทศหลายต่อหลายครั้ง ผู้เขียนมองว่า จุดแข็งของประเทศศรีลังกา มีอยู่ 3 เรื่องด้วยกันคือ 1. ด้านทรัพยากรมนุษย์ทางพุทธศาสนาของประเทศศรีลังกา จากการไปสัมผัสในฐานะผู้แสวงบุญจะเห็นว่า พุทธศาสนิกชนยังมีความศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา 2. ทรัพยากรธรรมชาติยังมีอยู่มากมายและทำให้บ้านเมืองน่าอยู่ น่าไปทัศนศึกษา และ 3. ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาที่มีความน่าสนใจและเป็นเมืองที่มีพุทธศาสนาและเป็นต้นกำเนิดของความคิดรวมถึงหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่น่าค้นหาและปฏิบัติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ ทิพเกสร. (2508). *พุทธศาสนาในศรีลังกา*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทวีวัฒน์ ปุณทริกวิวัฒน์. (2551). พุทธศาสนากับสังคมการเมืองในศรีลังกา. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.matichon.co.th/newspaper-cover>
- ปิยนารถ บุณนาค. (2534). *ประวัติศาสตร์และอารยธรรมของศรีลังกาสมาชิกโบราณถึงก่อนสมัยอาณาจักร และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างศรีลังกากับไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตญาโณ). (2528). *ประวัติศาสตร์พุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: ศิวพร.
- พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์. (2525). *ความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทยกับลังกา ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว* (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แม่กองบาลีสนามหลวง. (2553). *เรื่องสอบบาลี*. กรุงเทพฯ: อักษร การพิมพ์.
- รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง. (2560). *บทบาทของลังกาทวีปในฐานะศูนย์กลางพุทธศาสนาต่อพุทธศิลป์ไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- วอนเดอร์ฟูลแพคเกจ. (2565). *การนับถือศาสนาในประเทศศรีลังกา*. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2565, <https://www.wonderfulpackage.com/article/v/415/>
- วัดญาณเวศวัน. (2565). *พระพุทธศาสนาในเอเชีย*. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.watnyanaves.net/en/book-reading/289/11>
- Manorama, Y. (1996). *Yearbook of India*. India: Malayala Manorama.